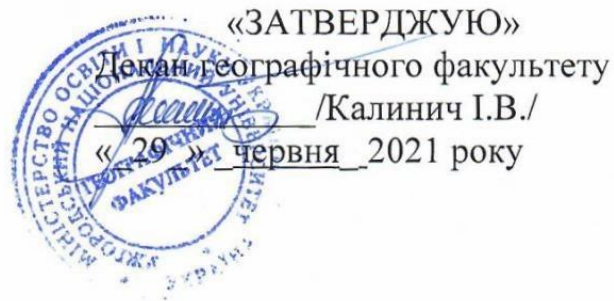

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова компонента
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Глобальні екологічні проблеми» здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 «Середня освіта (Географія)

Розробники: Поп С.С. доктор фіз.-мат. наук, професор, завідувач кафедри фізичної та раціонального природокористування; Фекета І.Ю. кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «25». червня .2021 р.

Завідувач кафедри проф.. Поп С.С.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від «29» червня 2021р.

Голова науково-методичної комісії Потіш Л.А.

© Поп С.С., 2021 р.

© Фекета І.Ю., 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4/4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120/120	4	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних –60/18 самостійної роботи студента – 60/102	8	6
	Лекції:	
	36	10
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	24	8
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глобальні екологічні проблеми» вивчення глобальних екологічних проблемам сучасності (змін клімату, збіднення біорізноманіття, забруднення гідросфери, атмосфери та педосфери, опустелювання тощо); участь країн світу та України в запобіганні та пом'якшенні наслідків негативного природного і антропогенного впливу на довкілля на глобальному, регіональному і локальному рівнях.

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі географічної освіти та науки, які передбачають дослідницько-інноваційну професійну та педагогічну діяльність, проведення досліджень складових навколишнього середовища, антропогенний вплив на нього та раціональність використання природних ресурсів в контексті збалансованого розвитку із застосуванням новітніх методів, техніки та технологій за умов невизначеності та недостатності інформації.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК 5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Глобальні екологічні проблеми» є опанування навчальних дисциплін (НД) освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

А також дисциплін: ОК 1.10 Основи екології і екологія людини

ОК 2.1 Загальне землезнавство

ОК 2.4 Метеорологія та кліматологія

ОК 2.5 Загальна гідрологія

ОК 2.7 Біогеографія

ОК 2.8 Ландшафтознавство

ОК 2.9 Фізична географія материків і океанів та методика її навчання

ОК 2.11 Основи суспільної географії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Середня освіта (Географія)» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 «Середня освіта (Географія)» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Глобальні екологічні проблеми»:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.	ПРН 1
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.	ПРН5
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	ПРН 6
Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	ПРН 7
Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.	ПРН 12
Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.	ПРН 14
Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.	ПРН 15
Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства	ПРН 16
Уміє характеризувати природні ландшафти і регіони, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).	ПРН 19
Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.	ПРН 20
Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство	ПРН 21

України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону.	
--	--

Очікувані результати навчання з дисципліни
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні причини глобальних змін клімату та їх динаміку; - основні фактори природного та антропогенного забруднення довкілля; - темпи, наслідки та прогнози шостого вимирання біоти; основні екологічні заходи щодо збереження ландшафтного і біорізноманіття; - причини та наслідки енергетичної кризи цивілізації; - принципи раціонального природокористування; - концепцію сталого розвитку та стан її реалізації
<p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати глобальні, регіональні та локальні екологічні проблеми; - виокремлювати «критичні точки» у змінах стану складових довкілля; - ранжувати екологічні проблеми за ступенем їх небезпеки та впливу довкілля та людину; - визначати екологічну ємність та екологічний слід; - визначати водний слід; - прогнозувати напрями кліматичних змін; - аналізувати дані моніторингових спостережень забруднення водних, атмосферних та ґрунтових ресурсів, втрати біоресурсів; - оцінювати наслідки знеліснення, опустелювання та інших деградаційних явищ довкілля

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методами навчання є: словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), практичні (практична робота), наочні методи (ілюстрації, демонстрації).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- *поточне опитування;
- * самостійна робота, консультації (опрацювання теоретичних положень з навчальної дисципліни);
- *модульне тестування та опитування;
- *залік

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна відповідь з певного розділу (теми) робочої навчальної програми дисципліни; семінарські заняття, консультації.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усної перевірки знань.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- *поточне опитування;
- * самостійна робота, консультації
(опрацювання теоретичних положень з навчальної дисципліни);
- *модульне тестування та опитування;
- *залік;

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна відповідь з певного розділу (теми) робочої навчальної програми дисципліни; семінарські заняття, консультації.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усної перевірки знань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
C1	C2	C3	C4	C5	60	100
8	8	8	8	8		

C1, ... – семінарські доповіді

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
C1	C2	C3	C4	C5	60	100
8	8	8	8	8		

C1, ... – семінарські доповіді

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	9	40	9	40
Модульна контрольна робота	1	60	1	60
Разом	10	100	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Графік проведення модульного контролю з навчальної дисципліни складається кафедрою та затверджується деканом факультету.

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- написання контрольних модульних робіт (2 модулі по 1 год);

активність роботи на 20 годинах семінарських занять (по 10 год на кожний модуль, в т.ч. по 1 год на письмову контрольну роботу) згідно вищенаведеної таблиці;

Критерії нарахування балів:

(модульні, семінарські, самостійні роботи)

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторної письмової контрольної роботи, яка складається з висвітлення теоретичних питань, які студент отримує за певним варіантом. В кожному варіанті міститься 3 теоретичних питання, які оцінюються максимально до 20 балів кожне. За рівнем написання письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння здобувачем пройденого матеріалу курсу. Кожна модульна контрольна робота. Максимально рейтингова оцінка з кожної модульної роботи становить 60 балів, яка враховується в усередненій підсумковій 100-бальній оцінці за семестр.

Оцінювання активності студента на *семінарському занятті* максимально до 8 балів на кожному з розрахунку: до 8 балів в підсумку за кожне заняття за правильне розкриття питань запропонованих викладачем та активність щодо уточнення сутності дискусійних питань, які розкривають інші здобувачі; до 6 балів – за володіння навчальним матеріалом, але допущення окремих неточностей, проявлення активності дискутувати; до 4 -х балів за задовільне володіння навчальним матеріалом, без належної аргументації відповідей та низьку активність; до 2 балів – за поверхневе володіння матеріалом та дуже низьку активність.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Семестровий підсумковий контроль проводиться після змістових модулів шляхом аналізу показників поточної успішності за написання письмових модульних контрольних робіт та здобутків на семінарських заняттях. Якщо підсумкова семестрова оцінка здобувача є меншою за 60 балів, але більшою за 35 балів, то студент зобов'язаний скласти залік за матеріалом курсу. Якщо сумарна оцінка за модульний контроль становить 60 балів і вище, то за бажанням студента вона може бути підвищеною складанням заліку або занесеною у звітну документацію без складання заліку. Якщо сумарна оцінка за два модульних контролю є меншою за 35 балів, студент не допускається до заліку з можливістю повторного вивчення даної дисципліни, або ж допускається до заліку після виконання певних визначених викладачем завдань з даної дисципліни за дозволом завідувача кафедри.

Під час заліку студент отримує квиток з трьома теоретичними питаннями і в залежності від якості і глибини відповідей на них та додаткові запитання з матеріалу дисципліни отримує відповідну оцінку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни (для денної форми навчання)

Змістовний модуль 1. Екологічна глобалістика.

Тема 1. Вступ. Сутність екологічної проблеми: глобальний та регіональний виміри. Екологічна проблема та її глобальний вимір. Дефініція глобальної екологічної проблеми, її основні поняття і терміни. Антропогенізація природних геосистем та її прояви на регіональному і глобальному рівнях. Загострення екологічних проблем на зламі тисячоліття (XX-XXI ст.).

Тема 2. Теоретичні основи екології як фундамент екологічної глобалістики

Поняття “екологія”: загальнобіологічна, гуманітарна та комплексна (міждисциплінарна) сутність. Роль і місце екології у системі наук природничого та гуманітарного циклу.

Геоекологія – міждисциплінарна наука про екологічні проблеми геосфер, її прикладне значення. Соціальні аспекти екології. Соціоекотологія як інтегральна міждисциплінарна наука про гармонізацію взаємодії суспільства та природи. Поняття про еко-соціосферу. Технологічні аспекти екології. Поняття про техносферу, біосферу та ноосферу.

Тема 3. Біосфера – глобальна геоекосистема Землі як життєве середовище людини.

Поняття про природне середовище. Географічна (ландшафтна) оболонка. Еволюція взаємовідносин людини й природного середовища. Біосфера – глобальна геоекосистема Землі. Роль В.І. Вернадського у вивченні біосфери та ноосфери. Склад і функціонування біосфери. Розподіл живої речовини у ландшафтній оболонці. Глобальні кругообіги речовини і енергії у біосфері. Екосистеми – основні структурні одиниці біосфери. Місце людини у ландшафтній оболонці. Екологізація людської діяльності як умова збереження біосфери та життя на Землі.

Тема 4. Глобальна ресурсна проблема та шляхи її розв'язання

Природа як ресурс існування людства. Класифікація природних ресурсів за різними ознаками. Нерівномірність розміщення природних ресурсів на планеті. Обмеженість природних ресурсів. Зростання споживання мінеральної сировини людством. Ресурсні проблеми. Енергетична криза людства та шляхи її вирішення. Використання альтернативних джерел енергії. Використання вторинної сировини як підхід оптимізації використання природних ресурсів. Проблеми забезпечення потреб людства в природних ресурсах у розрізі країн світу.

Тема 5. Екологічні проблеми Світового океану та регіональних морів. Глобальні геоекотологічні функції Світового океану. Вплив океану на клімат, розподіл опадів, циркуляцію атмосфери, характер енерго- і газообміну між океаном і атмосферою. Експлуатація природних

ресурсів Світового океану. Масштаби і види забруднення вод Світового океану (нафтопродукти, радіоактивні речовини, важкі метали і ін. хімічні речовини, комунальні стоки).

Тема 6. Демографічна проблема. Демографічна політика. Взаємозалежність між народонаселенням планети та виснаженням природних ресурсів. Демографічна ситуація та демографічні тенденції в Україні та інших країнах світу. Шляхи вирішення демографічної проблеми.

Тема 7. Продовольча проблема. Причини продовольчої проблеми. Її зв'язок з іншими проблемами людства. Статистичні дані по проблемі та тенденції щодо зміни ситуації. Продовольчий потенціал Землі. Шляхи вирішення проблеми.

Тема 8. Стале природокористування (лісокористування, землекористування, водокористування та надрокористування). Проблеми регіонів, континентів, гірських країн. Міжнародні показники та стандарти з якості довкілля.

Тема 9. Організація охорони довкілля та міжнародні природоохоронні структури

Міжнародна Червона книга та Червона книга України. Історія їх створення, характеристика видів, що заносяться. Організація охорони довкілля шляхом створення заповідників, заказників, національних парків, пам'яток природи тощо.

Міжнародні природоохоронні організації. Структура природоохоронних світових і регіональних організацій. Міжнародна спілка охорони природи (МСОП), Світова комісія з охорони довкілля та розвитку (МКНСР), Організація ООН з питань освіти, науки, культури (ЮНЕСКО), Міжнародне агентство з атомної енергії та радіологічного захисту (МАГАТЕ), Всесвітня метеорологічна організація (ВМО), Міжнародна морська організація (ІМО), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Всесвітній фонд охорони дикої природи (ВВФ). Програми ООН з охорони довкілля (ЮНЕП, МАБ та ін.). Громадські рухи та захист довкілля. Напрями та результати їхньої діяльності.

Тема 10. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування.

Глобальні екологічні проблеми і міжнародне співробітництво. Конференція ООН в Ріо-де-Жанейро “Довкілля і розвиток” (1992). “Порядок денний на ХХІ ст.”. Теорія і практика сталого (збалансованого) розвитку. Ключові принципи сталого розвитку. Шляхи реалізації стратегії сталого розвитку. Регіоналізація стратегії сталого розвитку. Значення і роль екологічних проблем у міжнародних відносинах.

Міжнародне природоохоронне законодавство. Конвенції і міжнародні угоди, які підписала Україна (Декларація про ландшафтне і біологічне різноманіття, Договір про заборону випробування ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі та під водою, Конвенції щодо запобігання забруднення Світового океану нафтою, обмеження міжнародної торгівлі рідкісними видами тварин і рослин, охорони місць згупчення водоплавних птахів, створення систем біосферних заповідників та інші).

**6.2. Структура навчальної дисципліни
денна форма навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1.						
Тема 1. Вступ. Сутність екологічної проблеми: глобальний та регіональний виміри	11	3		2		6
Тема 2. Теоретичні основи	11	3		2		6

екології як фундамент екологічної глобалістики						
Тема 3. Біосфера – глобальна геоекосистема Землі як життєве середовище людини.	12	4		2		6
Тема 4. Глобальна ресурсна проблема та шляхи її розв'язання	12	4		2		6
Тема 5. Екологічні проблеми Світового океану та регіональних морів.	13	4		3		6
Модульна контрольна робота	1			1		
Разом за модуль	60	18		12		30
Змістовний модуль 2						
Тема 6. Демографічна проблема. Демографічна політика.	11	3		2		6
Тема 7. Продовольча проблема. Причини продовольчої проблеми.	11	3		2		6
Тема 8. Стале природокористування (лісокористування, землекористування, водокористування та надрокористування).	12	4		2		6
Тема 9. Організація охорони довкілля та міжнародні природоохоронні структури	12	4		2		6
Тема 10. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування.	13	4		3		6
Модульна контрольна робота	1			1		
Разом за 2 модуль	60	18		12		30
Усього годин	120	36		24		60

**Структура навчальної дисципліни
(заочна форма навчання)**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Вступ. Сутність екологічної проблеми: глобальний та регіональний виміри	12	1		1		10

Тема 2. Теоретичні основи екології як фундамент екологічної глобалістики	11	1				10
Тема 3. Біосфера – глобальна геоекосистема Землі як життєве середовище людини.	12	1		1		10
Тема 4. Глобальна ресурсна проблема та шляхи її розв'язання	12	1		1		10
Тема 5. Екологічні проблеми Світового океану та регіональних морів.	12	1		1		10
Тема 6. Демографічна проблема. Демографічна політика.	12	1		1		10
Тема 7. Продовольча проблема. Причини продовольчої проблеми.	12	1		1		10
Тема 8. Стале природокористування (лісокористування, землекористування, водокористування та надрокористування).	12	1		1		10
Тема 9. Організація охорони довкілля та міжнародні природоохоронні структури.	11,5	1		0,5		10
Тема 10. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування.	13,5	1		0,5		12
Усього годин	120	10		8		102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Екологічна глобалістика	3	1
2	Антропогенний вплив на компоненти навколишнього середовища.	3	1
3	Проблема нестачі ресурсів на планеті та раціонального природокористування.	3	1
4	Глобальна енергетична проблема світу та шляхи її розв'язання	3	1
5	Демографічна ситуація та демографічна політика.	2	1
6	Екологічні проблеми Світового океану та регіональних морів..	2	1
7	Стратегія сталого розвитку – екологічний імператив	2	1

	людству XXI століття		
8	Організація охорони довкілля та міжнародні природоохоронні структури	2	0,5
9	Міжнародні організації як інституції забезпечення стійкого розвитку.	2	0,5
10	Модульні контрольні роботи	2	
	Всього	24	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність екологічної проблеми: глобальний та регіональний виміри. Екологічна проблема та її глобальний вимір. Дефініція глобальної екологічної проблеми, її основні поняття і терміни. Еволюція взаємовідносин людини й природного середовища. Антропогенізація природних геосистем та її прояви на регіональному (країни, транскордонному, басейновому) рівнях. Науково-технічний прогрес і загострення екологічної проблеми з другої половини ХХ ст.	6	10
2	Теоретичні основи екології як фундамент екологічної глобалістики Поняття “екологія”: загальнобіологічна, гуманітарна та комплексна (міждисциплінарна) сутність. Роль і місце екології у системі наук природничого та гуманітарного циклу. Інвайронментологія – наука про охорону довкілля. Геоелекологія – міждисциплінарна наука про екологічні проблеми геосфер, її прикладне значення. Соціальні аспекти екології. Соціоекологія як інтегральна міждисциплінарна наука про гармонізацію взаємодії суспільства та природи. Поняття про соціосферу. Технологічні аспекти екології. Поняття про техносферу. Комплекс наук про техногенні фактори забруднення довкілля.	6	10
3	Структура природного середовища: біосфера – глобальна геоекосистема Землі. Географічна (ландшафтна) оболонка. Еволюція взаємовідносин людини й природного середовища. Біосфера – глобальна геоекосистема Землі. Роль В.І. Вернадського у вивченні біосфери та ноосфери. Склад і функціонування біосфери. Розподіл живої речовини у ландшафтній оболонці. Глобальні кругообіги речовини і енергії у біосфері. Екосистеми – основні структурні одиниці біосфери. Місце людини у ландшафтній оболонці. Антропогенний вплив на ландшафтні системи. Екологізація людської діяльності як умова збереження біосфери та життя на Землі.	6	10
4	Глобальна ресурсна проблема та шляхи її розв’язання Природа як ресурс. Ресурси відновні та не відновні. Нерівномірність розміщення природних ресурсів на планеті. Обмеженість природних ресурсів. Зростання	6	10

	<p>споживання мінеральної сировини. Ресурсозабезпеченість країн світу.</p> <p>Ресурсні проблеми. Енергетична криза людства та шляхи її вирішення. Використання альтернативних джерел енергії. Використання вторинної сировини як підхід до вирішення проблеми нестачі природних ресурсів. Проблеми забезпечення потреб людства в природних ресурсах.</p>		
5	<p>Екологічні проблеми Світового океану та регіональних морів. Глобальні геоекологічні функції Світового океану. Вплив океану на клімат, розподіл опадів, циркуляцію атмосфери, характер енерго- і газообміну між океаном і атмосферою. Експлуатація природних ресурсів Світового океану. Масштаби і види забруднення вод Світового океану (нафтопродукти, радіоактивні речовини, важкі метали і ін. хімічні речовини, комунальні стоки).</p>	6	10
6	<p>Демографічна проблема. Світова демографічна ситуація та демографічна політика. Взаємозалежність між народонаселенням планети та виснаженням природних ресурсів. Демографічна ситуація та демографічні тенденції в Україні та інших країнах світу. Шляхи вирішення демографічної проблеми.</p>	6	10
7	<p>Продовольча проблема. Причини продовольчої проблеми. Її зв'язок з іншими проблемами людства. Статистичні дані по проблемі та тенденції щодо зміни ситуації. Продовольчий потенціал Землі. Шляхи вирішення проблеми.</p>	6	10
8	<p>Інтерсоціальні проблеми людства. Загроза світової війни. Війна як продовження політики іншими засобами. Ядерна війна як припинення всякої політики. Проблеми роззброєння й попередження військових конфліктів. Тероризм. Види тероризму і терористичної діяльності, проблема класифікації. Динаміка феномена тероризму в ХХ столітті. Етнічні проблеми, конфесіональні конфлікти сучасності. Агресія. Етологія. Нерівномірний економічний розвиток (проблема «півночі-півдня»). Проблема подолання відсталості країн, що розвиваються й встановлення нового світового порядку.</p>	6	10
9	<p>Організації охорони довкілля та міжнародні природоохоронні структури</p> <p>Охорона природи та раціональне використання її багатств – одне з актуальних завдань сучасного розвитку суспільства. Національне природоохоронне законодавство. Державні органи з охорони довкілля. Державний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства.</p> <p>Міжнародна Червона книга та Червона книга України. Історія їх створення, характеристика видів, що заносяться. Організація охорони довкілля шляхом створення заповідників, заказників, національних парків, пам'яток природи тощо.</p> <p>Міжнародні природоохоронні організації. Структура природоохоронних світових і регіональних організацій. Міжнародна спілка охорони природи (МСОП), Світова</p>	6	10

	комісія з охорони довкілля та розвитку (МКНСР), Організація ООН з питань освіти, науки, культури (ЮНЕСКО), Міжнародне агентство з атомної енергії та радіологічного захисту (МАГАТЕ), Всесвітня метеорологічна організація (ВМО), Міжнародна морська організація (ІМО), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Всесвітній фонд охорони дикої природи (ВВФ). Програми ООН з охорони довкілля (ЮНЕП, МАБ та ін.). Громадські рухи та захист довкілля. Напрями та результати їхньої діяльності.		
10	<p>Співробітництво в галузі охорони довкілля</p> <p>Глобальні екологічні проблеми і міжнародне співробітництво (охорона космосу, керування кліматом планети, боротьба з радіоактивним забрудненням атмосфери, Світового океану, охорона тварин, що мігрують). Конференція ООН в Ріо-де-Жанейро “Довкілля і розвиток” (1992). “Порядок денний на ХХІ ст.”. Теорія і практика сталого (збалансованого) розвитку. Ключові принципи сталого розвитку. Шляхи реалізації стратегії сталого розвитку. Регіоналізація стратегії сталого розвитку.</p> <p>Міжнародне законодавство з охорони довкілля. Конвенція і міжнародні угоди. Договір про заборону випробування ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі та під водою. Конвенції щодо запобігання забруднення Світового океану нафтою, обмеження міжнародної торгівлі рідкісними видами тварин і рослин, охорони місць скупчення водоплавних птахів, створення систем біосферних заповідників. Міжнародні показники та стандарти з якості довкілля. Значення і роль екологічної проблеми у міжнародних відносинах.</p>	6	12
	Разом	60	102

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

... ІНДЗ –навчальним планом не передбачено

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

(у разі потреби)

Технічні засоби:

- дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, комплексні контрольні роботи; презентації; підручники та навчальні посібники; нормативні документи тощо).
- мультимедійні засоби (електронні підручники, стенди, моделі, ресурси Інтернету) для пред'явлення дидактичного матеріалу;
- пакет завдань для модульного та підсумкового контролю.
 - система дистанційного навчання «Moodle»
 - Фонди наукової бібліотеки ДВНЗ «УжНУ»
 - Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»

8. Рекомендована література

Базова

1. Книш М.М. Глобальні проблеми людства: навч. посібник / М.М. Книш, Л.І. Котик. — Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2015. — 330 с.
2. Книш М. М. Політико-географічна глобалістика: навч.-метод. посібник для самост. роботи здобувачів / М. М. Книш, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. — 138 с.
3. Фекета І.Ю. Екологія людини . Методичні матеріали для студентів географічного факультету спеціальності: 014.07 Середня освіта (Географія), 106 Географія/І. Фекета – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла» , 2020. – 48 с.
4. Фекета І.Ю. Основи екології. Методичні матеріали для проведення семінарських, практичних занять з дисципліни «Основи екології». перероблений та уточнений./І. Фекета –Ужгород: видавництво ФОП Бреза А.Е., 2020. – 55 с.
5. Глобальні проблеми світу : атлас. — К. : Картографія, 2009. — 144 с.
7. Суліма Є. М. Глобалістика : підручник / Є. М. Суліма, М. А. Шепелєв. — К.: Вища школа, 2010. — 544 с.

Допоміжна

1. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Кононенко. -К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. -109 с.
2. Білецький М. І. Соціальна географія : словник-довідник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. — 164 с.
3. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств : Дороговкази в майбутнє : доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин ; [упорядн. В. Рубцов ; 3-тє вид., доп.]. — К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. — 248 с.
4. Глобалізація світового господарства: геопросторових вимір : монографія / О. О. Любіцева [та ін.]. — К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. — 160 с.

9. Інформаційні ресурси

Екологічної програми Європейської комісії [Електронний ресурс]. Веб-сторінка – Режим доступу : http://www.europa.eu.int/comm/dgs/environment/index_en.htm.

Глобальний РІБД Global Resource Information Database [Electronic resource]. – Режим доступу: <http://www.grida.no>.

офіційний сайт Римського клубу. Режим доступу: <http://www.clubofrome.org>

Стокгольмська Декларація ООН із проблем навколишнього середовища (Стокгольм, 16.06.1972). <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1972/04.php>

Віденська Конвенція про охорону озонового шару (Відень, 22.03.1985). Режим доступу: <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1985/01.php>

Монреальський протокол з речовин, що руйнують озоновий шар (Монреаль, 16.09.1987). Режим доступу : <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1987/01>.

– Декларація Ріо-де-Жанейро Конференції ООН по навколишньому середовищу й розвитку (Ріо-де-Жанейро, 14.06.1992). Режим доступу: <http://www.ecolife.org.ua/laws/inter/1992/07.php>

Додаток 2

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)